

Kokkolan kaupungin Itämerihaasteen sitoumus vuosille 2024-2028

Rakennus- ja ympäristölautakunta 27.11.2024
796/11.00.04/2024

Valmistelijat ympäristötarkastaja Elisa Lindgren; kaupunkilupapäällikkö Juhani Hannila

Itämerihaaste

Helsinki ja Turku käynnistivät vuonna 2007 Itämerihaaste-verkostoaloitteen, jonka tavoitteena on kaupunkitasolla toimia esimerkkinä Itämeren suojelussa ja haastaa samalla muita toimijoita mukaan verkostoon. Vuosikymmenien kansallisista ja kansainvälisistä suojelutoimista huolimatta Itämeri on edelleen yksi maailman saastuneimmista meristä. Itämerihaasteen visiona on puhdas, tuottava ja yhteinen Itämeri, ja kaupungeilla on keskeinen rooli vaikuttaa vesien tilaan.

Kokkolan kaupunki liittyi vuonna 2009 Itämerihaasteen ensimmäiseen toimenpidekauteen 2007-2013 kahdella toimintalinjalla: lisätään ja edistetään vesiensuojelua sekä lisätään ympäristötietoisuutta (Kaupunginhallitus 10.06.2008 § 336). Haasteeseen mukaan lähtemisen jälkeen Itämerihankkeen sitoumusta ei ole päivitetty, vaikka Itämerihaasteen toimenpidekausia on ollut vuosina 2014-2018 ja 2019-2023. Kaupunki on tänä aikana kuitenkin toiminut aktiivisesti vesien suojelun ja Itämeren tilan parantamiseksi, kuten osallistunut erilaisiin vesistö- ja rantaluonnon kunnostushankkeisiin, järjestänyt osallisuutta lisääviä vesiensuojelun tapahtumia ja talkoita, kiinnittänyt lupalausunnoissa, YVA-hankkeissa, asukasohjeistuksessa ja lupa-asioissa kasvavaa huomiota hankkeiden haitallisten vesistövaikutusten lieventämiseen ja vesistöasioista tiedottamiseen sekä mm. liittynyt vesiensuojelua edistävään Perhönjokirahastoon ja ollut siinä aktiivinen toimija.

Verkoston toimijoita on pyydetty päivittämään Itämerihaasteen sitoumuksensa vuosille 2024-2028, ja Kokkolan sitoumuksen päivittäminen on nyt käynnistetty kaupunkiympäristön toimialalla.

Itämerihaaste-verkostossa on mukana 330 eri tahoa. Itämerihaasteen internetsivut löytyvät osoitteesta www.itamerihaaste.fi ja sitoumuspohja osoitteesta [Itämeri-sitoumus - Itämerihaaste](#). Uusimman toimenpidekauden sitoumuksen on allekirjoittanut jo yli kolmekymmentä suomalaista kuntaa, kaupunkia tai muuta toimijaa.

Toimenpiteet

Neljännellä Itämerihaasteen toimintakaudella Helsinki ja Turku haastavat verkoston kumppanit uudistamaan omat toimenpideohjelmansa. Kaudella 2024-2028 painotetaan erityisesti hulevesien aiheuttaman kuormituksen vähentämistä, luonnon monimuotoisuuden edistämistä sekä yhteistyötä ja osallistamista. Toimenpiteisiin haastetaan seuraavien kokonaisuuksien osalta:

- rehevöitymisen hillitseminen
- haitallisten aineiden vähentäminen
- luonnon monimuotoisuuden lisääminen
- merten kestävä käytön edistäminen
- roskaantumisen estäminen
- yhteistyön ja osallisuuden lisääminen

Näihin teemoihin liittyen Kokkolan kaupungilla on jo vireillä useita hankkeita, ja Itämerihaaste kytkeytyykin monin tavoin esimerkiksi kaupungin ilmastotoimiin. Tällä hetkellä on käynnissä esimerkiksi KOPLA-hanke, jossa kaupungin puhtaus- ja ruokapalvelut edistää kestävää ruokakulttuuria muun muassa vähentämällä ruokahävikkiä ja ilmastovaikutuksia. Kokkolan edustalle on laadittu virtausmalli päästöjen leviämisen ja vaikutusten arvioinnin tukemiseen yhteistyössä alueen lupavollisten laitosten kanssa. Malli on päivitettävissä esimerkiksi rantaviivan muutosten mukaan. Kokkolan Veden jätevedenpuhdistamolla tehdään suunnitelmia typenpoiston tehostamiseksi ja mm. jätevesien purkupaikan siirtämiseksi luonnon ja Kokkolan merialueen kannalta haitattomimpaan paikkaan. Mm. nämä kaikki toimet vaikuttavat myönteisesti Itämereen ja Kokkolan rannikon lähivesiin.

Esitämme, että Kokkolan kaupunki lähee Itämerihaasteeseen mukaan kuudella toimenpiteellä, jotka vastaavat kaikkiin haasteessa esitettyihin kokonaisuuksiin:

1. Tehdään toimenpiteitä hulevesien laadun parantamiseksi, esimerkiksi huomioimalla hulevesikosteikot kaikessa kaavoituksessa, lisäämällä hulevesikosteikkoja hankerahoituksella tai tehostamalla roskien keräämistä hulevesien purkupaikoista. Toimenpidekokonaisuus: rehevöitymisen hillitseminen, roskaantumisen estäminen, haitallisten aineiden vähentäminen.
2. Kunnostetaan ainakin yksi pienvesiympäristö esimerkiksi VETO II hankkeessa kartoitetuista kohteista. Toimenpidekokonaisuus: luonnon monimuotoisuuden lisääminen, yhteistyön ja osallisuuden lisääminen.
3. Jatketaan Helmi-hankkeessa kunnostettujen rantojen hoitoa laidunnuksella ja tarvittaessa niitoilla, jotta rantaluontoa saadaan ennallistettua. Toimenpidekokonaisuus: luonnon monimuotoisuuden lisääminen.
4. Kehitetään kaupungin alueella olevien pienvenesatamien ympäristövastuullisuutta (kuten jätehuoltoa ja polttoaineiden sekä harmaiden vesien käsittelyä). Toimenpidekokonaisuus: Kestävä merenkäyttö, roskaantumisen estäminen, haitallisten aineiden vähentäminen.
5. Jatketaan luontokoulu yhteistyötä sekä ympäristökasvatusta.

Käytännön toimia ovat esimerkiksi kouluvierailut, ympäristötalkoiden järjestäminen ja valtakunnallisiin teemapäiviin ja tapahtumiin, kuten Itämeripäivään tai Miljoona roskapussia -kampanjaan osallistuminen. Toimenpidekokonaisuus: yhteistyön ja osallisuuden lisääminen.

6. Parannetaan luontokohteiden virkistyskäyttöä toteuttamalla reittien kunnostustöitä. Kohteet rakennetaan ja pidetään kunnossa Kestävän ympäristörakentamisen (KESY) ohjeistusten mukaisesti. Retkeilyreiteillä pyritään lisäämään ympäristötietoutta kertomalla roskattomasta retkeilystä, opastamalla sekä parantamalla mahdollisuuksia ympäristökasvatustyöhön. Toimenpidekokonaisuus: yhteistyön ja osallisuuden lisääminen, roskaantumisen estäminen

Rahoitus ja vastuutaho

Sitoutuminen Itämerihaasteeseen ei vaadi erillistä rahoitusta. Toimenpiteitä toteutetaan osana kaupungin normaalia päivittäistä toimintaa ja kaupungin hankkeita. Hyödynnetään ympäristön- ja vesienhoidon tukirahoituksia ja vesiensuojelun valtakunnallisia ja paikallisia verkostoja. Itämerihaasteeseen liittyvästä yhteydenpidosta, seurannasta ja raportoinnista huolehtii ympäristöpalvelut.

Kaupunkilupapäällikkö Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää

1. esittää kaupunginhallitukselle, että Kokkolan kaupunki osallistuu Itämerihaasteeseen
2. esittää kaupunginhallitukselle, että Kokkolan kaupunki allekirjoittaa sitoumuksen Itämerihaasteeseen osallistumisesta kaudella 2024-2028
3. Toimittaa tämän Itämerihaasteeseen osallistumista koskevan asian edelleen kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Päätös